

Medlemsblad för Svensk-Lettiska Föreningen

Nr 3 (27) 2002, oktober

Ordförande: Torgny Wiktorsson, tel 08-782 92 19, 070-481 91 04,
e-post: torgny.wiktorsson@tco.se

Redaktion: Rune Bengtsson, Bäckgårdsvägen 39 I, 143 41 VÅRBY
tel 08/740 42 53, 782 26 37, e-post: rune.bengtsson@prv.se

Postgiro: 94 86 93-7, medlemsavgift 150 kr

Reserapport styrelseresa 19-22 september

För tredje gången har styrelsen för Svensk-lettiska föreningen gjort en studieresa till Lettland. Första gången var Riga och Jaunpils resmål. Under den andra resan besöktes bl. a. Valmiera, Smiltene och Lettgallen. Således återstod Kurland som en vit fläck på vår karta och följdriktigt var det dit vi styrde vår kosa denna gång.

Torgny, Maija, AnnMari, Mitzi och Rune träffades på Riga flygplats på torsdagen och tog sig per bil till Kuldiga. Där mötte delar av stadens socialförvaltning upp tillsammans med representanter för ett flertal ideella föreningar. Vi fick en god överblick över de problem och glädjeämnen som en lettisk småstad rymmer. Bland glädjeämnena i Kuldiga kan nämnas det turistvärde staden har tack vare sin välbevarade gamla stadsdel och Europas bredaste vattenfall, Ventas rumba, alldeles inpå stadskärnan. Denna attraktion tvingade oss att köra runt staden för att komma till centrum eftersom det pågick filminspelning på bron vid vattenfallet den dagen. En reklamfilm för Lettland med gruppen Brainstorm, som skall användas vid nästa års European Song Contest i Riga spelades in. En välfungerande ungdomsgård, centralt belägen i staden, men ändå avskilt, fick vi se. Verksamheten är mångfacetterad och när man anordnar årliga musikfestivaler lockar det åhörare i tusental. Alldeles i centrum av staden fick vi se hur en gammal byggnad håller på att förvandlas till ett centrum för kurländsk kultur och kurländsk identitet. Bland de sociala aktiviteterna i staden som vi fick information om hörde bl. a. en förening för familjer med många barn, dvs. minst tre (den familj som hade flest barn hade nio!). Verksamheten innefattar både aktiviteter för barnen och avlastningshjälp för föräldrarna. Många ensamma mammor finns också.

Kuldiga har som svensk vänort Bengtsfors. Man berättade om hur vänortssamarbetet fungerar och som vi uppfattade det fungerar det väl och är mångfacetterat. Turistnäring, skogsindustri och problem med hög arbetslöshet är frågor som förenar.

Efter några intensiva eftermiddagstimmar i Kuldiga fortsatte vi vidare. Vi passerade den pittoreska staden Aizpute och en nyuppförd skog av

vindkraftverk nära Grobina innan vi anlände till Liepaja, där vi tog in på det svenskägda hotellet Amrita, mitt i stan, mitt emot den nybyggda ishallen. Där passade vi på att bekanta oss med hotellchefen, Christofer Tham, medan vi väntade på att resten av gruppen, Kerstin och Atis, skulle anlända. När vi var samlade intog vi en sen middag och sedan var dag ett till ända.

Nästa dags morgon inleddes en intensiv dag i Liepaja med ett flertal besök vid sociala inrättningar och mycket annat. Liepaja, med knappt 100.000 invånare, har en omfattande arbetslöshet eftersom flera stora arbetsplatser från Sovjettiden har lagts ner, både tillverkningsindustri och sådant som har att göra med försvarsmakten, främst flottan. Bland positiva saker i Liepaja hör välfungerande färjeförbindelser med Karlshamn och med Tyskland samt ett fruktbart vänortssamarbete med Nynäshamn.

Första anhalt på vårt program var ett upptagningshem för barn i åldern 2-16 år. Hemmet är tänkt för korta vistelser, t. ex. vid vårdnadsutredningar, men en del barn blir kvar upp till sex månader. Hemmet är öppet dygnet runt för att kunna erbjuda akut hjälp. En lista med konkreta önskemål om saker till hemmet överlämnades till oss. Främst rör det sig om lekutrustning av olika slag, men även datorer och liknande. Lokalerna var ljusa och fräscha, nyrenoverade av lettiska armén i samarbete med amerikanska armén.

Nästa besök gjordes på en barnpsykiatrisk avdelning med barn från hela Kurland. Avdelningen hade 14 platser, miljön var något steril men barnen verkade få god hjälp av personalen.

Vi gjorde därefter ett besök på socialförvaltningens kontor. Vi fick mycket siffror rörande den sociala situationen i staden. Konstaterades att 29% av hushållen ligger under existensminimum. Två representanter för en fritidsverksamhet baserad på ”nycirkus” presenterade mycket entusiastiskt sin verksamhet. De lämnade även en önskelista på material som de kan ha nytta av i sin verksamhet; cirkusredskap, smink, peruker mm.

Sista anhalt på den sociala delen av dagens program var ett barnhem, som, ovanligt nog, var specialritat för denna verksamhet någon gång på 1980-talet. Ljusa lokaler och stora ytor gav ett mestadels positivt intryck. Inte ens det faktum att det bodde 107 barn där trots att det är byggt för 60 gjorde att det kändes trångt. Här fick vi mycket konkreta exempel på vad humanitära insatser från Sverige kan åstadkomma. På varje avdelning, i varje rum, ja överallt fanns det något om vilket personalen kunde säga: Detta har ”Gnosjö hjälper” ordnat! Nymålade väggar här, ett nyinrett kök där, sängar i sovsalarna, TV-apparater i allrummen... Dessutom ser ”Gnosjö hjälper” till att barnen på barnhemmet har ”gudföräldrar” i Sverige.

Därefter tog Christofer från hotellet oss med ut på en guidad tur i Liepaja. Kyrkor, stranden, ett linneväveri hanns med innan dagens klo, Karaosta, intogs. Karaosta är den tidigare stängda delen av staden där flottbasen låg. Men inte bara i vår tid har området haft strategisk betydelse. Redan för drygt 100 år sedan fanns här en stad i staden med bl. a. ett litet men praktfullt slott.

Tredje dagen startade vi norrut, längs kusten. Ett första kort uppehåll gjordes vid Jurkalne där ett minnesmärke över de flyktingar som tog sig därifrån till Gotland i andra världskrigets slutskede beskådades. Ett lite längre uppehåll gjordes i Ventspils, där Mitzi hälsade på en bekant i reumatikerföreningen där. Några av oss fick en skytt av den färja som numera förbinder Ventspils med Nynäshamn. Vi tog oss vidare upp längs kusten och hamnade så småningom i Kolka. Det besök vi hade planerat in med kommunledningen där blev inte av, vilket var resans enda minus. Däremot togs vi väl omhand av Gundars Bergholcs och hans medarbetare vid Livu Centrs, det liviska kulturcentret i Kolka. Vi fick en genomgång av de föremål man samlat in och som man håller på att förvandla till ett museum. Finansiell hjälp har man bl. a. fått från drottning Julianas fond i Holland. Vi blev speciellt uppmärksammade på de historiska förbindelser som finns mellan Sverige och Kolka; inskriften på Mervallastenen på Selaön i Sörmland och den svenska flotteskader som avseglade från Riga 1625, där 10 av 14 fartyg gick under vid Kolka. I Kolka åsamkade vi föreningen sin enda utgift förorsakad av resan. Vi skänkte 15 lat till det liviska centrets verksamhet.

Därpå delade vi på oss och åkte var och en till sitt. Den bil som Atis, Kerstin och Rune åkte i gjorde ett kort fikauppehåll vid Statoil nära Riga. Döm om vår förvåning när vi där möter våra vänner från socialförvaltningen i Valmiera som vi mötte där vid vår förra styrelseresa och som vi hade som gäster i Stockholm för några år sedan!

Rune Bengtsson, med benäget stöd av Kerstin Aronsson och AnnMari Lindqvist

ETT LIV FÖR BALTIKUM

Journalistiska memoarer

Andres Küng

Andres Küng är en av få som var övertygade om att Baltikum åter kunde bli fritt. Han berättar med känsla, humor och engagemang om drömmen som slog in. Boken är en lärorik studie av samhällsutveckling och debattklimat på båda sidor om Östersjön.

Inbjudan till bokpresentation på Estniska huset

Andres Küng presenterar sina memoarer i samtal med författaren och DN-journalisten Staffan Skott. Välkommen till Estniska Huset.

tid: Onsdagen den 30 oktober, samling kl 17.30 bokpresentation kl 18.00-20.00.

plats: Estniska huset, restaurangen, Wallingatan 32-34, Stockholm.

Vi bjuder på lättare mat och dryck.

Anmälan senast den 28 oktober.

Läs ett utdrag ur boken och anmäl dig till bokpresentationen!
Besök www.timbro.se/kung <<http://www.timbro.se/kung>>

Varmt välkommen!

VAD SKRIVER JAG OM I MEMOARERNA?

Memoarerna täcker allt från mina föräldrars flykt och min - och allas vår - uppväxt som flyktingbarn i efterkrigstidens Sverige, Estniska skolan, min möjliga judiske far och min mors självmord i samband med min första Estlandsresa, baltutlämningen och mötena med utlämnade ester i det tidiga 1990-talets Estland, ESTO 80, Frihetskryssningen och Måndagsrörelsen, tystnaden och okunnigheten om Baltikum före den "sjungande revolutionen" och behovet än idag av ett projekt om kommunismens brott mot mänskligheten - "Om detta borde ni också berätta", om spelet bakom Sten Anderssons famösa uttalande om att Estland inte var ockuperat, om samtal med Olof Palme, Ingvar Carlsson och andra om Baltikum och mycket mera. I ett särskilt kapitel "Tillbaka till Riga" skildrar Andres Küng sina intryck från den lettiska huvudstaden förr och nu, men också i resten av boken finns det lettiska perspektivet med på många ställen.

Den som kommer till Estniska huset den 30 oktober kan köpa memoarerna till förmånspris där och få dem signerade. Om någon som inte kan komma vill få dem tillskickade meddela mig postadress och vem jag ska skriva hälsning till i boken, så skickar jag dem för samma pris - 200 kr - plus porto.

SVEIKA BRIVA LATVIJA!

AK

Andres Küng

Regementsg 60

S-217 51 Malmö

Sweden

phone +46 40 26 51 40

fax +46 40 98 40 42

epost andres.kung@mailbox.swipnet.se

homepage ak.ieg.ee